

Valstybės įmonė Energetikos agentūra

**PAŽYMA
APIE ATLIKTĄ
ENERGIJOS SUTAUPYMO SUSITARIMŲ
ATASKAITOSE NURODYTŲ ENERGIJOS
VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO
PRIEMONIŲ DOKUMENTŲ IR ATLIKTŲ
SKAIČIAVIMŲ PATIKRINIMĄ**

Vilnius, 2018 m.

IVADAS

Energijos sutaupymo susitarimai (toliau – susitarimai) sudaromi tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos (toliau – Energetikos ministerija) ir elektros ir dujų perdavimo sistemų bei skirstomųjų tinklų operatorių, kuriuose valstybei tiesiogiai ar per jos kontroliuojamas įmones priklauso ne mažiau kaip 1/2 balsų bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų (toliau – operatoriai), vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo ir Energijos sutaupymo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 1-187 „Dėl Energijos sutaupymo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), nuostatomis.

Susitarimų sudarymo tikslas – taupyti pirminę ir (ar) galutinę energiją (toliau – energija) visose Lietuvos Respublikos ūkio srityse, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir mažinant energijos vartojimo neigiamą poveikį aplinkai.

Valstybės įmonei Energetikos agentūrai (toliau – Agentūra) pavesta vykdyti įgaliotosios įstaigos funkcijas ir patikrinti ne mažiau kaip 5 procentus pagal Aprašą operatorių teikiamose ataskaitose nurodytų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių dokumentų ir atliktų skaičiavimų. Minėtą pavedimą Agentūra įgyvendina, vykdydama Valstybės įmonės Energetikos agentūros 2018 metų veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 1-24 „Dėl Valstybės įmonės Energetikos agentūros 2018 metų veiklos plano patvirtinimo“ 1.2 priemonę „Energijos efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimo stebėseną“ (II ketvirčio rezultatas – „Patikrinta ne mažiau kaip 5% energetikos įmonių deklaruotų ir per praėjusius kalendorinius metus įdiegtų taupymo priemonių“).

2017 m. spalio mėn. buvo sudarytas keturšalis susitarimas tarp Energetikos ministerijos ir UAB „EPSO-G“, LITGRID AB bei AB „Amber Grid“. LITGRID AB ir AB „Amber Grid“ susitarimo įgyvendinimo tikslais sutaupymų siekė diegdamos atitinkamai išmaniausias elektros energijos ir gamtinių dujų apskaitos sistemas.

2017 m. rugsėjo mėn. buvo sudarytas dvišalis susitarimas tarp Energetikos ministerijos ir AB „Energijos skirstymo operatoriaus“ (toliau – AB „ESO“). AB „ESO“ susitarimo įgyvendinimo tikslais sutaupymų siekė diegdama išmaniausias energijos apskaitos sistemas ir keisdama transformatorius elektros skirstymo tinkle visose Lietuvos Respublikos ūkio srityse.

SUTAUPYTOS ENERGIJOS KIEKIO PATIKROS IR VERTINIMO APIBENDRINIMAS

LITGRID AB

LITGRID AB išmaniosios elektros energijos apskaitos sistemas 2012–2016 m. įdiegė pas 10 savo galutinių energijos vartotojų – pramonės įmonių. Atlikus skaičiavimų tikrinimą pagal LITGRID AB pateiktą informaciją, nustatyta, kad pateiktuose dokumentuose nurodytas sutaupyta elektros energijos kiekis yra apskaičiuotas teisingai: 2016 m. sutaupyta 23144,9 MWh; 2017 m. – 23144,9 MWh. Skaičiuojant suminiu metodu, iki 2020 metų pabaigos, bus sutaupyta 115724,5 MWh energijos. Tai yra 30875,5 MWh arba 21,06 proc. mažiau nei LITGRID AB yra įsipareigojusi sutaupyti susitarime.

Dokumentų ir atliktų skaičiavimų patikrinimui LITGRID AB, elektroniniu paštu, pateikė 120 PVM sąskaitų faktūrų skaitmeninių kopijų ir sistemos STATERA galutinio darbų užbaigimo aktą. Tačiau pateikti dokumentai neturi tikrumo žymų, darbų užbaigimo aktas neregistruotas (jam nesuteiktas registracijos numeris). Taip pat, sutaupytos energijos skaičiavimai (pateikti .xlsx formatu) nepatvirtinti, kaip to reikalauja Aprašo 26 p. Išmaniosios elektros energijos apskaitos sistemos diegimui atliktų investicijų finansinių rodiklių LITGRID AB nenurodo.

AB „Amber Grid“

AB „Amber Grid“ išmaniosios gamtinių dujų apskaitos sistemas 2014–2017 m. įdiegė pas tris savo galutinius energijos vartotojus, prijungtus prie gamtinių dujų perdavimo tinklo. Atlikus skaičiavimų tikrinimą pagal AB „Amber Grid“ 2018 m. gegužės 31 d. raštu Nr. 7-110-492 „Dėl dokumentų pateikimo apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimą“ pateiktą informaciją, nustatyta, kad 2018 m. balandžio 20 d. raštu Nr. 7-110-368 „Dėl energijos sutaupymo susitarimo įgyvendinimo ataskaitų patikslinimo“ pateiktuose dokumentuose (antrame priede) nurodytas sutaupyta energijos kiekis yra apskaičiuotas neteisingai.

Vadovaujantis Aprašo 23.9 p. laikoma, kad sutaupyta energija sudaro 3 proc. praėjusias kalendoriniais metais prieš naujų prietaisų (šiuo atveju – išmaniosios gamtinių dujų apskaitos sistemos) įdiegimą suvartotos energijos. Atsižvelgiant į tai, rašte Nr. 7-110-368 turėjo būti nurodyti šie energijos sutaupymai: 2014 m. sutaupyta – 89183 MWh, 2015 m. – 89183 MWh, 2016 m. – 89183 MWh, 2017 m. – 90941 MWh. Skaičiuojant suminiu metodu, iki 2020 metų pabaigos, bus sutaupyta 631313 MWh (vietoje 176019 MWh) energijos. Tai yra net 508773 MWh arba 515,19 proc. daugiau nei AB „Amber Grid“ yra įsipareigojusi sutaupyti susitarime.

Dokumentų ir atliktų skaičiavimų patikrinimui AB „Amber Grid“ pateikė perduotų gamtinių dujų ir transportavimo aktus. Išmaniosios gamtinių dujų apskaitos sistemos diegimui atliktų investicijų finansinių rodiklių AB „Amber Grid“ nenurodo.

AB „ESO“

AB „ESO“ pateikusi 2014–2017 m. ataskaitą apie sutaupyta energiją deklaravo 256225,2 MWh sutaupymų. Agentūros 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. SD-01-04-76 AB „ESO“ buvo paprašyta pateikti dokumentus taupymo priemonių „Technologiniai įrenginiai“ ir „Transformatorių keitimas“ patikrinimui už 2014–2017 metų laikotarpį. AB „ESO“ 2018 m. birželio 1 d. raštu Nr. 50200-18KR-SD-8404 atsakė, kad bendrovė vykdo priemonės „Technologiniai įrenginiai“ specialų vertinimą ir informacija apie šią priemonę bus pateikta vėliau 2018 m. Vietoje to, bendrovė pateiks patikrinimui reikalingą informaciją apie priemonę „Išmaniosios elektros apskaitos diegimas“.

Sutaupytos energijos kiekio patikrinimui pagal susitarimus AB „ESO“ pateikė duomenis apie dvi iš keturių jų įgyvendintų priemonių: „Transformatorių keitimas“ ir „Išmaniosios elektros apskaitos diegimas“. Šių dviejų taupymo priemonių deklaruoti sutaupymai yra 181941 MWh, tai sudaro 71 proc. visų AB „ESO“ 2014–2017 m. sutaupymų. Po patikrinimo nustatyta, kad įmonė skaičiuodama priemonės „Transformatorių keitimas“ 2014 m. sutaupymus neteisingai interpretavo Aprašo 11.2 p. reikalavimus ir įskaičiavo visų 2014 m. pakeistų transformatorių sutaupyta energijos kiekius. Priemonės „Transformatorių keitimas“ patikrintas ir patikslintas sutaupyta energijos kiekis už 2014–2017 m. yra 9212 MWh, vietoje AB „ESO“ deklaruotų 9753 MWh. Taupymo priemonės „Išmaniosios elektros apskaitos diegimas“ deklaruoti sutaupymai yra apskaičiuoti teisingai ir yra lygūs 172188 MWh.

2018 m. birželio 8 d. raštu Nr. 50200-18KR-SD-8836 AB „ESO“ pateikė sutaupyta energijos kiekio pagal atskiras taupymo priemones patikrinimui reikalingą informaciją bei skaičiavimo principus. Taupymo priemonės „Transformatorių keitimas“ sutaupyta energijos kiekio skaičiavimo principą išdėstė priede – informacinės sistemos standartinės ataskaitos dalis. Nors informacija ir sutaupymų skaičiavimo principai yra pateikti, trūksta duomenų šaltinių ir (ar) duomenis pagrindžiančių dokumentų, patvirtintų atitinkamų specialistų.